

Causes cancer

(A dohányzás káros az egészségre)¹

a köd lába közt
szétszopott csipkebogyó
a hideg fűben

A testnek nincs elmélete. De nyelven, határon túliként való megtagasztalása talán mindennél kényszerítőbb igényt von maga után a test modellezésére. A dinamikus oppozíciók kettősei közül az egyik mindig oly könnyen átadja magát nekünk. Mert a szöveg átadja magát nekünk a zárójeles valósággal szemben, és az élet átadja magát nekünk a zárójeles halállal szemben. Talán nincs sürgetőbb, mint egy test-modell munkába állítása. Modell-e testem számára apám és anyám teste? A történetekben élők, a szememben élők teste? Ahogy elnyomom a csikket a fémén, hirtelen megbolondult harangszóként zúg föl a galambok turbékolása. Kacagó gerlék.

Már nem gondolom, hogy betegség. Túl egyszerű volna. Az ember fájdalomteli kiáltása nem ér el oda, ahol mindez zajlik, tudaton, akaraton, fájdalomon, humanizmuson túl. Ez a test dolga, és nem lesz általa kevésbé test. Valami mégis történik ezzel a testtel, és fontos, hogy az írás számot tud-e vetni ezzel a megváltozott — „meg-történt” testtel. Egy olyan írás, ami mentes a szomorúságtól és a tragédiától, a félelemtől és a szemrehányástól. Egy olyan írás, ami ezt a megváltozott testet egy másfajta struktúraként gondolja el, egy

¹ A fenti szöveg Sellye-„Móron” hangzott el 1997. júliusában, a „diagnózis”-táborban. A fölolvadás alatt egy még előtte meggyújtott cigaretta égett („égő áldozat”), a fölolvadás végére hosszan kígyózó hamudarabot hagyva maga után.

funkcionálisan megváltozott rendszerként. A rák nem betegség, hanem analógia. Anál-logosz.

Provincializmus, akár az egyes szám első személy ragjai, azt mondani, hogy a hasfalra kivarrt végbél büdösebb, mint az eredeti helyén hagyott. Büdösebb, mert „közelebb van”. Mihez, kérdem, hozzám? Lehet-e közelebb hozzám az, ami eredetileg is én vagyok? Ebből az következne, hogy ami távolabb van a testemen, az nem, vagy kevésbé én vagyok. Távoli, vagy saját szememnek láthatatlan. Ugyanúgy az orral. Nem érzett szagok nem saját testem szagjai, hanem érzem a valagam, akkor nem az én valagam büdös, vagy inkább, s ez ugyanaz, nincs is valagam? Ha nem látom, vagy nem érzem a valagam, akkor nincs valagam? Az érzékszervek lokális azonosítási mechanizmusa tükrözéssel, illetve operacionális beavatkozásokkal nagyban befolyásolható. Ezek az eljárások elősegítik az „én” kiterjesztését, de a várakozásokkal ellentétben nem egy omnipotens egot ígérnek, hanem az „én” integritásának megbomlását, az én mindenkori megbomlásának metaforájaként. A megváltozott test: analógia. Az a hüvelykujj első percének méreteiben tündöklő beldarab, ami annyival illatozóbb, amennyivel rózsabimbónál kivirult önmaga, arra készíteti a megölt hasfalú férfit, hogy mint légy a rohadó húst, tekintetével körbejárja saját belét, szembenézve így az öntudat skizofrén kígyájával. Morfinnal való mindennapos elveszejtése fájdalomán kívül az öntudat és a „testtudat” elnyomásához is hozzásegíti.

Azzal telnek a napok, kondérjai egy megízlelhetetlen kannibál-vacsorának, hogy képeket festek egy testről, a nem-emberi testről. Hogyan darabolódik annak az illúzióknak a takarója alatt, hogy egy még, hogy nem perkál, nem üszkösödik, hogy nem távozik el időnek előtte önmagától, űrben lassan pörögve el, víz alatt kitárt lábakkal-kezekkel távolodva, majd lassan egymástól tagjai elválva, vagy hogyan is nevezzem ezt a széttartást. Úgy nézem a tárgyakat, dolgokat, mint egy bosch, mint egy jeromos. Ez a név ironikus utalás az egységes és hű fordítás szent legendájára, és a képfestő tudja, hogy minden ábrázolás konvertálás, és minden konvertálás darabolás — ezt kell tehát megfesteni. Egy bosch mindenhol testeket lát, és egyre biztosabb vagyok abban, hogy a mindenholtest, az egy változat, egy fordítás, darabja egy sosemvolt egésznek, és így nem

is lehet más, mint egész. Permutáció egymás hegyén-hátán. Per/per/per/per/per... Számban egy szál cigarettával gyufaszálat húzok elő a dobozból. A doboz egy pillanatra megvonaglik a tenyeremben, de már túl van rajta, száraz hangot ad, ahogy oldalán végighúz saját farka, melynek piros végét atomfény járja át. Rágyújtók a déli verőfényben a vékony és alattomos amputált végtaggal, lángjával egy számból kilógó másik tagot izzítok, és e hosszú test lelkét magamba szívom, ebbe a másik testbe, amiről mindig miért beszélek a közelre mutató névmások otthonosságával és biztonságával, nem tudom. Semmi nyál, olyan a szám, és a torkom, és végig egészen a végbélig, mint egy szárazvirágokkal és ikebanákkal díszített folyosó, amin tűz rohan át keresztülűgva, úgy, mintha kitárt karokkal egy angyal várná a folyosó végén, szárazvirág-angyal, ikebana-angyal. Japán, kínai szemének sarkát, ferde és könnytelen szemének sarkát halántéka, és tovább, tarkója irányában kezdi ki a tűz, végig a hátán a szárnyakig.

Azt hittem, vége lesz, a majdnem eszméletvesztésig tartó hidegrázás után, vége lesz, neki is és mindennek, ami fenntartja őt életének vízszínén. Ez a víz már poshad. Arcát én már hályogos víz tükre alatt látom lecsukott szemekkel, és látom, ahogy lassan felemelkedik, egyenes derékkal ülő helyzetbe hozza magát, mintha halottként a hasizmá is a régi lenne, visszatért volna megölt hasfalába az „élet” az ő halálával. És ahogy felül, látom magamat is, iszonyodva ott ülök, derékig a vízben, szemben vele, aki most lassan kinyitja hályogos szemét. Homály ül azokon, és ezt a homályt nem törik meg az arcán legördülő vízcseppek, melyek átfutnak nyitott szemének alvilági nyirkán. Tudod, hogy végzetszemű vagy? Valami van a tekintetemben, ahogy nézel engem, és mintha valahonnét túlról látnál, valami homályos, ködborította hajnali folyó túlpártjáról. Mintha örökös mámor fátylát borzólná a kert felől fújó szél nedves szemeidben. Egy súlyos kék bársonyfüggöny elé, egy sötétítő elé húzott könnyű fátyol, amit a kert felől fújó szél lenget. A kéken túl ez a hasipillantás, kék füvek füstje adja szemednek azt a különös, kegyetlen homályt, amitől kiráz a hideg.

Tudod, hogy férfiak végzete vagy? Hullanak egy hatalmas tömegsírba, ahogy feléd lépnek. A végzet szemedben kettős, kettős a kékség, a tenger és az ég, talán egyik szemed ez, a másik az, talán mindkettő mindkettő. Két archaikus tömegsír.

Intenzív szövegolvasás, mi más lehetne az önéletrajz. Elszánt... elszántan rossz mondatok, repetitív indulatok, egy rosszul eltalált főhős holtában tett gyors, tépődő mozdulatai. Pár sor, gyalázatosan elsietett estimese, és ásó, és kapa, és nagyharang, mintha akasztott ember lábába kapaszkodnánk, hogy megszólaltassuk a kötelet. A kötelet, a plafont, a házat. A házat, amelynek nyelve, most látjuk csak, mi magunk vagyunk. Milyen gyors áttételek! Milyen észrevétlen kapcsolások! Milyen megadóan túlbuzgó nyirokrendszer! A harang nyelve belendíti egy másik halott testén keresztül önmagát, nem hagyja azt a másik testet írni, ő maga kezd életrajzba, holott egy helyben áll, és belekapaszkodik abba a lábba, hogy szól a ház.

Apámnak, az operaénekesnek és szarvasmarha-gondozónak³ testét még életében elbontották. Anyámtól úgy tudtam, le kellett vágni a beléből egy darabot, mert rohadt. Így azt gondoltam, érthető, miért a hasán bukkant ki a kígyó feje: nem ért le a segge lyukáig. Aztán az is kiderült, hogy az a szó, hogy 'rohad', csak apám nyelvén létezik, apám anyja és anyám más szót használnak. Azt mondják, rák, és máig nem tudom, miért mint egy dallamsor, ha kínoz, tapad agyam falára a mondat: torkában dobog a rák.⁴ De nem a torkában dobogott, hanem mint egy, a világot behálózó információs rendszer, eljutott mindenhova, lassú áttételekkel új híreket szimulált a még egészséges sejtek számára⁵, és a fájdalom révén, ami melléktermékének volt tekinthető, kiiktatta az addig jól működő központot, az agyat. Hosszú, egymást követő helyiségekből álló nyirkos parasztházban laktunk, szobák, konyha, kamra, nagyapám orvosi rendelője; a hang, az üvöltés ebben a hermetikus vályogtemplomban hosszirányban terjedt. A jelenet pedig, ami ezzel a hanggal járt, megakadt, mert apám anyja nem nyúlt a tűhöz. Be kellett osztani az anyagot. Kit érdekeltek a csontsovány ujjak, csak a belsőt, ami kintre került, néztem megbabonázva. Ahogy az átfúrt lábú palesztint évekkel később, a műszert, ami eltűnik a testben, és kibukkan más-

³ (Holstein-Friz felcser)

⁴ Valószínűleg egy igen összetett asszociációról van szó. Az általános iskola alsó tagozatában olvasónaplót írtunk a *Kincskereső Kisködmön*ből. Ugye, a torokgyík. A következő eset szintén megvilágíthatja a mondatomat. A szomszéd gyerek, sose volt jó anatómiából, azt kérdezte, bizonyára a felnőttek beszélgetéseiből leszűrte következtetések alapján, hogy igaz-e, hogy apám torkában egy rák van.

⁵ Miért mondom, hogy „még egészséges sejtek”? Az embernek a pragmatikába ágyazott nyelve fáj.

hol. A palesztin rángatta kifelé, üvöltött, és felemelt egy poharat, hogy a féllábú öregemberhez vágja. Magából kikelve üvöltötte az arab szavakat, és tudtam, annak ellenére, hogy sokáig tartott, folyamatosan, nagyobb hangsúly-differenciák nélkül, tudtam, hogy rövid, egyszerű mondatokban beszél. Az öregember szembefordult vele, rácsapott a maga csonkjára, és megmarkolva föl-le emelgette: bekaphatod, a kurva anyádat.

*Szeged**Müllner András*